

ЛЬВІВСЬКА ОБЛАСНА РАДА

ВИННИКІВСЬКА МІСЬКА РАДА

**ДЕПАРТАМЕНТ АРХІТЕКТУРИ ТА РОЗВИТКУ МІСТОБУДУВАННЯ
ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ**

КЗ ЛОР «ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ»

ІНСТИТУТ АРХЕОЛОГІЇ ЖЕШУВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

**КАФЕДРА АРХЕОЛОГІЇ ТА СПЕЦІАЛЬНИХ ГАЛУЗЕЙ ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ
ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

Тези доповідей учасників
міжнародної наукової конференції

**«МОТИВ – СТИЛЬ, ОБРАЗ – ЗНАК У КОНТЕКСТІ ДАВНИХ КУЛЬТУР І
ТРАДИЦІЙ»¹**

(6-9 листопада 2019 р., м. Львів-Винники)

---

¹ При укладанні Тез ми розмістили їх у порядку згідно програми конференції.

Ті з учасників конференції, котрі наразі з різних причин не змогли надати тези доповідей для ознайомлення колегам, ще мають таку можливість...

По закінченні конференції Тези будуть розміщені на сайті музею, а Ваші статті плануємо опублікувати в черговому випуску музейного збірника.

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

Sylwester Czopek

MATERIALNE ZNAKI/SYMBOLE. ICH ZNACZENIE W STUDIACH KULTUROWYCH I CHRONOLOGICZNYCH

Михайло Відейко

НЕБЕЛІВСЬКИЙ ВІВТАР І ОРНАМЕНТАЛЬНІ КОМПОЗИЦІЇ НА ПОСУДІ ТРИПІЛЬСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Під час досліджень храму на поселенні трипільської культури біля с. Небелівка Новоархангельського р-ну Кіровоградської обл. 2012 р. виявлено рештки кількох вівтарів. Один з них було взято монолітом і реставровано С. Федоровим, якому вдалося реконструювати орнаментальну композицію, розміщену на вівтарі. Вона виконана стрічками із паралельних заглиблених ліній, поверхня була пофарбована червоною фарбою. Композиція включає 5 кіл – одне в центрі, решта розташовані симетрично на чотирьох лопатях вівтаря. Ці чотири кола поєднані стрічками.

Небелівський вівтар, на якому ми маємо справу з орнаментальною композицією, розміщеною на площині, вірогідно був першоджерелом для композицій, які наносили на об'ємні вироби – посуд.

Свого часу було висловлено припущення, що саме такі хрестоподібні композиції покладено в основу декорування посуду трипільської культури починаючи із раннього етапу. Саме вони втілюють головну ідею композицій, а для вірного уявлення про трипільські орнаменти потрібно робити саме кругові розгортки, а не лінійні.

В цілому композиція нагадує кругові розгортки декору трипільського посуду, в якому використано схожі елементи – кола, стрічки з ліній. Подібні композиції створювали як заглибленими лініями, так і розписом.

Орнаментальні композиції, подібні до виявленої на небелівському вівтарі, відомі на посуді локальних груп трипільської культури – від шипинецької на заході до канівської на сході. Ця обставина дає змогу припустити, що згадана композиція була спільною для всього ареалу поширення культурного комплексу Кукутень-Трипілля.

У композицію включено кола, в тому числі зафарбовані, які традиційно пов'язують із Місячною символікою. Простежується певний числовий код, вірогідно пов'язаний із відліком часу, для якого могли використовувати саме місячний календар.

Світлана Іванова

НАЙДАВНІШІ КУРГАНИ ЯК ЗНАКОВА СИСТЕМА

За допомогою обрядів та ритуалів людина створює оточуючий світ у певних формах, що мають знаково-символічний характер. У археологічному контексті саме поховальний ритуал є найбільш виразним інструментом структурування Всесвіту: він постає як «текст» (у семіотичному сенсі), а його складові елементи – як знаки.

На етапі становлення археології як науки, курган досліджували виключно як місце поховання. Лише з часом почали звертати увагу на символізм курганного насипу. Курган